

Hi ha fets i moments que marquen la història d'un país.

La Batalla de Muret va canviar la nostra història...

La Guerra de Successió va canviar la nostra història...

I la Batalla de l'Ebre també ho va fer.

Aquells 115 dies de batalla, de lluita duríssima per aquests camps i aquestes muntanyes, van marcar el destí de la Guerra Civil, el destí de la República i, també, el destí d'una Catalunya que amb aquella guerra ho va perdre pràcticament tot.

Avui, 75 anys després, som aquí per recordar aquell fet. Som aquí per recordar i homenatjar totes aquelles persones, moltes d'elles gairebé adolescents, que van ser cridades a files i arrossegades a una batalla inacabable que els va deixar sense joventut i, el que és pitjor, en milers i milers de casos, sense vida. Podríem parlar de la dimensió gegantina de la Batalla de l'Ebre, de la seva durada, del nombre de combatents, de les pèrdues i de la transcendència política i històrica de la batalla. Però hi guanyaríem poc convertint l'acte d'avui en una simple commemoració històrica.

Estic convençuda que hem d'anar molt més enllà. La Batalla de l'Ebre és part del que som, i el seu record ens ha de servir com a antídoto per a noves batalles. No es tracta de recordar-la pel seu interès militar, ni per les estratègies seguides, sinó que la Batalla de l'Ebre ens interessa com a crit a favor de la pau. Mai més, ni remotament, no pot succeir **UNA ALTRA GUERRA CIVIL**. Recordar-la, recordar la Batalla de l'Ebre és, sobretot, recordar la necessitat de la pau. Els catalans, al llarg dels segles, hem estat un poble desitjós de pau, de llibertat i de concòrdia.

I això ho han entès molt bé els mateixos protagonistes. L'Agrupació de Supervivents de la Lleva del Biberó, des de la seva fundació l'any 1983, és una entitat oberta a combatents d'un bàndol i de l'altre. I no gaire lluny d'aquí, al Memorial de les Camposines, s'hi guarden els ossos de tots els morts que apareixen per aquests camps, sense distingir el bàndol a què pertanyien.

Aquesta va ser una terra arrasada per la Guerra, una terra marcada per la tragèdia, en què la Batalla va destruir les cases, els camps i també els rebosts, i ho va reduir tot a la misèria. Som en una terra en què es va haver de començar de zero, amb els pobles destruïts, com encara podem contemplar al poble vell de Corbera d'Ebre. Aquí, els pagesos van haver de conviure amb la ferralla i desactivar ells mateixos les bombes, i aquí es van patir, durant molts anys, accidents entre els infants que jugaven envoltats de les restes de la batalla. I sobre la Guerra, i sobre la Batalla, s'anava teixint un silenci espès, de qui per por i per dolor s'estima més no parlar-ne...

Però ara fa 13 anys, l'abril de 2001, va sorgir la iniciativa de recuperar aquella part de la seva història i de la nostra història. L'objectiu, recuperar la memòria d'aquells fets i recordar aquells tràgics dies per convertir el passat en una eina de construcció del futur, de pedagogia per la pau. Aquest és l'origen del Consorci Memorial dels Espais de la Batalla de l'Ebre, el COMEBE, que formen 15 municipis de dues comarques i, també, la Generalitat de Catalunya.

Aquesta iniciativa, aquest instrument de memòria que és el COMEBE, ahora, també ha servit per afegir un altre element d'interès i de dinamització econòmica a les comarques de la Terra Alta i de la Ribera d'Ebre.

Va ser aquí on els catalans ens vam jugar l'última carta per aturar l'avanç del feixisme i del terror. Pocs mesos abans, el dictador havia derogat l'Estatut de Catalunya i havia fet afusellar Manuel Carrasco i Formiguera com avís del que passaria a totes les persones que s'atreuissin a defensar la nostra nació. I tots recordem el que va ser la implacable repressió posterior contra les persones, contra la nostra llengua, contra la nostra cultura i contra el nostre país. Una repressió que va causar milers de morts i, fins i tot, l'afusellament del president Companys.

Per això, avui tenim l'obligació de recordar aquests fets de la nostra història. Per això, 75 anys després del final de la Batalla de l'Ebre, tenim l'obligació de retre homenatge als qui hi van lluitar i morir i, sobretot, tenim l'obligació d'impulsar la memòria i la cultura de la pau. Tot això s'està fent, i s'està fent bé, i cal agrair al COMEBE tot l'esforç que fa i que ha fet des de la seva creació.

En contemplar aquestes terres, carregades de llum i de futur, costa d'imaginar-les com a escenari d'una de les nostres grans tragèdies. Però ho van ser. Ara, 75 anys després, quan encara hi ha testimonis d'aquells quatre mesos de dolor i de mort, és l'hora de commemorar aquest aniversari, de retre homenatge als qui van haver de lluitar i, sobretot, és l'hora d'anar escrivint noves pàgines en el llibre de la memòria i de la pau. La Batalla de l'Ebre, com deia, no és un fet històric i prou, sinó un fet que ha marcat la vida del país i la de tots els qui som avui aquí. I com a hereus de la nostra història, la nostra obligació és esforçar-nos per escriure el nostre futur amb lletres de pau i de concòrdia, amb voluntat de fraternitat i de progrés, amb voluntat de construir un món allunyat de batalles i de guerres i de fer anar endavant una societat que desitja viure en pau, en llibertat i en democràcia.

Moltes gràcies.